

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
294/2019	Fylkesrådet	12.11.2019
208/2019	Fylkestinget	02.12.2019
	Komite for samferdsel	02.12.2019

Høring - Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiv

Sammendrag

I denne saken uttaler Nordland fylkesting seg til høring av forslag til ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiv. Lovutkastet i NOU 2019: 9 Fra kalveskinn til datasjø ble sendt ut på høring 1. juli 2019 med høringsfrist 2. desember 2019.

Lovutkastet er fremtidsrettet, digitaliseringsvennlig og skrevet i et klart språk. Det stilles tydeligere krav til *hvordan* offentlige organer skal dokumentere sin virksomhet enn dagens arkivlov som har en generell og åpen formulert arkivplikt.

Det åpnes for mediekonvertering av papirarkiv fra 1951 eller senere til digitale lagringsmedier. Lovutkastet åpner også for overføring av digital dokumentasjon til utlandet, herunder skylagring.

Nordland fylkesting ser utfordringer for ivaretagelse av innsyn og åpenhet ved å fjerne journalføringsplikten fra arkivlovverket før et konkret alternativ til journalen er på plass.

Bakgrunn

Gjeldende arkivlov bygger på en utredning fra 1987 og loven tok til å gjelde i 1999. Arkivlova svarte på en av etterkrigstidens største arkivutfordringer: håndtering av store mengder papirarkiver. Hensynet til offentlighet og innsyn og journalføringsplikten påvirket utformingen av arkivregelverket. Loven har ikke vært evaluert eller gjennomgående revidert, mens lovens to forskrifter ble revidert i 2017.

Arbeid med revidering av arkivloven av 1999 ble satt i gang ved at arkivlovutvalget ble oppnevnt i september 2017. Utvalget hadde som mandat blant annet å beskrive de viktigste utfordringer og utviklingstrekk i og for arkivene og legge dette til grunn ved gjennomgang av den eksisterende arkivloven. Utredningen ble avgitt 2. april 2019 og sendt på høring 1. juli 2019 med høringsfrist 2. desember 2019. Utvalget foreslår en ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver, og at denne erstatter dagens arkivlov.

Formålet med høringen er å få høringsinstansenes syn på de enkelte

bestemmelsene i lovutkastet.

Problemstilling

Digitaliseringen i samfunnet og overgangen til elektronisk saksbehandling har fundamentalt endret arbeidsprosessene i offentlig forvaltning og måten forvaltningen, bedrifter, organisasjoner og privatpersoner utveksler og lagrer informasjon. Det har skjedd en eksplosiv vekst i mengden av digital informasjon som offentlige virksomheter produserer i sin saksbehandling og myndighetsutøvelse. Mye av virksomhetenes dokumentasjon fanges ikke opp av de tradisjonelle arkivløsningene. Bruk av skytjenester reiser i seg selv en rekke problemstillinger. Stadig flere offentlige tjenester utføres og leveres av private virksomheter på oppdrag fra offentlige organer. Private virksomheter er i utgangspunktet ikke underlagt arkivplikt etter arkivloven, mens offentlige organer har arkivplikt. I tillegg velger offentlige organer å utføre oppgaver og levere tjenester gjennom selvstendige rettssubjekter som aksjeselskaper, interkommunale selskaper, stiftelser og andre organisasjonsformer. Ut fra definisjonen i arkivloven er slike selvstendige rettssubjekter i utgangspunktet ikke underlagt arkivplikt etter arkivloven. Det er i lys av dette også et spørsmål om arkivvirksomhetene som helhet har en hensiktsmessig organisering og ansvarsdeling for å håndtere dagens og morgendagens behov for å bevare og tilgjengeliggjøre digitale offentlige og private arkiv.

Drøfting

Lovutkastet er omfattende og inneholder 46 paragrafer fordelt på 9 kapitler til sammenligning med dagens arkivlov som inneholder 23 paragrafer fordelt på 4 kapitler. Lovutkastet er digitaliseringsvennlig, teknologinøytralt og skrevet i et tydelig og klart språk.

Samtidsperspektivet er tydeligere i lovutkastet enn i dagens arkivlov. Dette går frem av navnet på loven og gjennom formålsparagrafen (§ 1) som skal «sikre dokumentasjon om samfunnet som skal kunne brukes til å forstå samtid og fortid, og til å bevare og videreutvikle Norge som rettsstat og demokrati». Lovutkastet stiller også tydeligere krav til *hvordan* offentlige organer skal dokumentere sin virksomhet enn dagens arkivlov som har en generell og åpen formulert arkivplikt.

I lovutkastet utvides lovens virkeområde til å samsvare med offentlighetslovens (§ 2). Ny lov skal gjelde statlige, fylkeskommunale og kommunale virksomheter; selvstendige offentlige virksomheter hvor staten, fylkeskommuner eller kommuner har mer enn halvparten av eierandelene; virksomheter hvor staten, fylkeskommuner eller kommuner velger mer enn halvparten av virksomhetenes øverste organer; og andre virksomheter når de treffer enkeltvedtak og utferdiger forskrifter. Flere offentlige virksomheter vil med dette få plikter etter ny arkivlov.

Krav om arkivplan og internkontroll utgår til fordel for en dokumentasjonsstrategi som i større grad dreier seg om virksomhetens eget behov for dokumentasjon og skal ses i sammenheng med virksomhetens internkontroll og risikostyring (§ 6). Dokumentasjonsstrategien har tydeligere krav til innhold og prosesser for saksbehandling. Strategien foreslås også vedtatt av virksomhetens øverste organ minst én gang hvert fjerde år.

I lovutkastet erstattes dagens generelle arkivplikt med konkretiserte dokumentasjonsplikter. Disse innebærer å dokumentere felles systemer (§ 7), virksomhetens kommunikasjon (§ 8), informasjonssystemer (§ 9), automatisert

rettsanvendelse (§ 10) og avgjørelser (§ 11).

Journalføringsplikten foreslås fjernet fra arkivlovverket og videreført i offentlighetsloven, men det stilles fremdeles krav til tilgjengeliggjøring av dokumentasjon (§ 17). Journalen sikrer i dag oversikt over relevant dokumentasjon for å ivareta innsyn etter offentlighetsloven. Et konkret alternativ til journalen bør derfor komme på plass før journalføringsplikten fjernes.

Det åpnes også for overføring av digital dokumentasjon til utlandet, herunder skylagring (§ 21). For å sikre dokumentasjonen som overføres, stilles det strenge krav til forarbeid i form av oppdatert risikovurdering som særlig gjør rede for risiko for tap av data, rikets sikkerhet, kriminelle handlinger og uautorisert tilgang, sammenholdt med lagring i Norge. I tillegg skal det kun være mulig å overføre dokumentasjon i tråd med personvernforordningens artikkel 44 og 45 til EØS-land og tredjestater som kommisjonen i EU har foreslått sikrer tilstrekkelig beskyttelsesnivå. I tillegg skal det inngås databehandleravtale og det skal ved langtidsbevaring alltid være en kopi av arkivene i Norge. Forslaget kan innebære merarbeid for Nordland fylkeskommune og behov for økt kompetanse.

Det åpnes for mediekonvertering av arkiver fra 1951 eller senere på ikke-digitale lagringsmedier til digitale lagringsmedier (§ 29). I de fleste tilfeller betyr dette skanning av papir til digitale filformater som er egnet for langtidsbevaring for deretter å destruere papiret. Dette kan frigjøre lokaler som i dag brukes til oppbevaring av papirarkiv, men er ressurskrevende arbeid.

Lovutkastet foreslår at fylkeskommunene formelt får ansvar for å koordinere arbeidet med private arkiver av regional betydning (§ 34). Fylkeskommunene skal fremover også sørge for langtidsbevaring av private arkiver av vesentlig regional betydning. Nordland fylkeskommune ved Arkiv i Nordland har allerede påtatt seg koordineringsansvar og oppgaven med å langtidsbevare arkiver av regional betydning.

Fylkesrådets vurdering

Digitalisering får offentlig forvaltning til å arbeide på andre måter enn før og med nye arbeidsformer skapes også nye former for dokumentasjon. Dokumentasjon er ikke lenger papirdokumenter i A4-format, men digitale informasjonsobjekter i samhandlingsplattformer og felles fagsystem for fylkeskommunene, som Visma InSchool, med flere. Nye former for dokumentasjon legger til rette for en mer åpen og etterprøvbar offentlig forvaltning med økt tillit fra befolkningen.

Digital dokumentasjon stiller andre krav til aktivt vedlikehold enn analog og papirbasert dokumentasjon. Fylkesrådet er positiv til arkivlovutvalgets forslag til ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiv. Det er særlig positivt at det åpnes for mediekonvertering av papirarkiv og lagring av digital dokumentasjon i andre land enn Norge.

Fylkesrådet ser utfordringer for ivaretagelse av innsyn og åpenhet ved å fjerne

journalføringsplikten før et konkret alternativ til journalen er på plass.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Saken kan medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Lovforslaget muliggjør ulike strategiske valg som på kort sikt kan gi økte investeringskostnader, men med mulighet for reduserte driftskostnader på sikt. Særlig gjelder dette dersom fylkeskommunen tar i bruk automatisert rettsanvendelse i saksbehandlingen og/eller ved digitalisering av papirarkiv. Overføring av digital dokumentasjon til andre land kan medføre reduserte driftskostnader. Administrativt kan lovforslaget øke krav om relevant arkivfaglig kompetanse og utviklerkompetanse knyttet til digitaliseringstiltak.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Nordland fylkesting er positiv til arkivlovutvalgets forslag til ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiv og uttaler følgende:

1. Nordland fylkesting mener lovutkastet er fremtidsrettet, digitaliseringsvennlig og skrevet i et klart språk.
2. Nordland fylkesting er positiv til at det åpnes for mediekonvertering av papirarkiv fra 1951 eller senere til digitale lagringsmedier (§ 29 i lovutkastet).
3. Nordland fylkesting er positiv til at det åpnes for overføring av digital dokumentasjon til utlandet, herunder skylagring (§ 21 i lovutkastet) og er enig i at det er nødvendig at det stilles strenge krav.
4. Nordland fylkesting ser utfordringer for ivaretagelse av innsyn og åpenhet ved å fjerne journalføringsplikten fra arkivlovverket før et konkret alternativ til journalen er på plass (§ 17 i lovutkastet).

Bodø den 12.11.2019

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Svein Eggesvik
fylkesrådets nestleder
sign

12.11.2019 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

02.12.2019 Fylkestinget

Samferdselskomiteens innstilling ble lagt frem av saksordfører Tone Nordstrand, Sp:

Nordland fylkesting er positiv til arkivlovutvalgets forslag til ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiv og uttaler følgende:

1. Nordland fylkesting mener lovutkastet er fremtidsrettet, digitaliseringsvennlig og skrevet i et klart språk.
2. Nordland fylkesting er positiv til at det åpnes for mediekonvertering av papirarkiv fra 1951 eller senere til digitale lagringsmedier (§ 29 i lovutkastet).
3. Nordland fylkesting er positiv til at det åpnes for overføring av digital dokumentasjon til utlandet, herunder skylagring (§ 21 i lovutkastet) og er enig i at det er nødvendig at det stilles strenge krav.
4. Nordland fylkesting ser utfordringer for ivaretagelse av innsyn og åpenhet ved å fjerne journalføringsplikten fra arkivlovverket før et konkret alternativ til journalen er på plass (§ 17 i lovutkastet).

Votering i plenum

Komiteinnstillinga punkt 1 enstemmig vedtatt med 45 stemmer.

Komiteinnstillinga punkt 2 enstemmig vedtatt med 45 stemmer.

Komiteinnstillinga punkt 3 enstemmig vedtatt med 43 stemmer (2MDG stemte mot).

Komiteinnstillinga punkt 4 enstemmig vedtatt med 45 stemmer.

FT 208/2019

Vedtak

Nordland fylkesting er positiv til arkivlovutvalgets forslag til ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiv og uttaler følgende:

1. Nordland fylkesting mener lovutkastet er fremtidsrettet, digitaliseringsvennlig og skrevet i et klart språk.
2. Nordland fylkesting er positiv til at det åpnes for mediekonvertering av papirarkiv fra 1951 eller senere til digitale lagringsmedier (§ 29 i

- lovutkastet).
3. Nordland fylkesting er positiv til at det åpnes for overføring av digital dokumentasjon til utlandet, herunder skylagring (§ 21 i lovutkastet) og er enig i at det er nødvendig at det stilles strenge krav.
  4. Nordland fylkesting ser utfordringer for ivaretagelse av innsyn og åpenhet ved å fjerne journalføringsplikten fra arkivlovverket før et konkret alternativ til journalen er på plass (§ 17 i lovutkastet).

Vedlegg

Tittel	DokID
Til høring - NOU 2019:9 Fra kalveskinn til datasjø - Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver - høringsfrist 02.12.2019	1291817
E-post	1291818